

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

Monument á Ramón Lull

Avuy ha de celebrarse la *junta magna*, dins la Llonja, per acordar l'erecció d'un grandió monument al nostre Savi-Martir, qual imatge pintada estarà part demunt les Presidencies, just al enfront.

¡Llástima qu'enmitj y dominant tota la concurrència no s'hi veja l'estátua del inclit compatrieci fa temps modelada p'el llorejat escultor Samsó, (a) (mediant acord del Ajuntament de Palma y encarreg de la *Comissió Ecsecutiva*) (b) que s'havía d'alsar dins aquesta ciutat!

Davant aquell model, el poble mallorquí se enardiria impressionat per l'actitut del enciclopedich Doctor y valent Apostol del Africa, ab que la ma mèstra del dit artista l'ha caracterisada, y ha merescut elogis dels intelligents que l'han poguda ecsaminar. (c)

¡Llástima que, ni els representants oficials del Municipi de Palma, ni els senyors portants veus de la provincia, passant per Madrit, l'hajin guaytada en el taller del senyor Samsó! Perque, segurament, no haurían regressat sens ella. Y, un pich exposada dins la Llonja, s'haurían recullit tot duna els *dos mil duros*, per qual cantitat está contratada. (d)

¡37 anys s'han hagut menester per *crystalisar* l'idea concebuda p'els palmesans devots del Beato Ramón! idèa que avuy resplandirà ab tota la lluentor de la publicitat oficial. Deu fassi que á tan afrontosa tardansa, segueixca una honrosa activitat ben encaminada; y que l'acèrt en l'elecció de emplassament sia á gust de tots y penyora de bon ècsit.

Que no s'haja de dir fora Mallorca: ¡Llástima que tantes y tan nobles iniciatives romanguen esterilissades per altres tants desencants!

(a) Ja hi estava, abans de que s'alojás dins la nostra Llonja (exornada ab figures de Sants y d'angels) l'impúdica estátua de guix que, prudentement, avuy s'haurá encuberta.

(b) Dia 30 de Maig de 1891, dit Escultor comunicá al President-Alcalde, l'acceptació de les condicions estipulades.

(c) El fotogravat del seu primer boceto d'argila, estava dins vasa en l'Alcaldía; lo publicarem en aquest setmanari per Janer d'enguany.

(d) Durant dos anys se consignaren 5 mil pessetes en *presupuesto municipal*, que no foren entregades á la *Comissió ecsecutiva*, qual proposit era que la mateixa estátua modelo servís de motiu per obrir la pública suscricció.

Pregunta y Resposta

Dins el fons del cor humá s'aixeca seguit, seguit un tribunal anomenat vulgarment de la consciencia, que, en totes ses accions ó empreses falla sempra la sentència més justa, més necessaria, més bona. Auam per el carrer y entre la gent qui va y ve destriam un pobre magre, esblanqueit, espallissat, qui ab má freda y tremolosa demana una almoyna per amor de Deu; ben llesta el mos fa reparar, mos avisa; y remolesta mos demana que l'hi fassem caridat. Si l'escoltam y despresos y generosos feim be a n'aquell malanat; no mos escatima un elogi y allá, dins lo més fondo del cor, sentim que ab veu dolga, encara que baxet, nos diu: has obrat be; acabas de fer una obra bona, has cumplit ton dever. Però si descuidats feim el sort y passam de llís, creguent ofegar així sa veu amorosa y caritativa, no mancan tampoch repreensions, avisos y reconvencions insufribles y de cap manera aguantadoras.

Mes, devegades succeheix que ses passions, que orgullosos s'han ensenyorit del cor humá; ses ilusions, que casi sempre mos fascinan y ses excuses de seguir en tot y per tot sa corrent del mon, que casi sempre mos dominen, enterboleixen y com qui vulguen adormir la consciencia humana, aixecant demunt son mantell blanquíssim el dupte més fret y material y com infantons impertinens y queixosos, imitant sa conducta dels maliciosos é hipòcrites fariseus, concirosos preguntam: ¿Es licit donar el tribut al Cesar?

¿Es licit á un cristiá, avuy que la moda ho du, assistir al teatro y aplaudir y aprovar ab sa presencia, escenes que posan de relleu les passions més degradants y que fan sortir ses colors á sa cara de les persones un poquet temeroses ó delicades? ¿Es licit á un catòlich qui ha promés defensar y seguir la doctrina de Cristo, rebrer per suscripció aquets periòdichs que ab sa mateixa sanfason y sanch freda fan se resenya de una festa de l'iglesia com aplaudeixen y alaben ses llibertats més lliberals de la comedianta més desenfreada? ¿Es licit á un cristiá penjar per ses parets del seu cuarto aquestes oleografies tan tocades y retocades de naturalisme, que fan aixecar els uys á ses ànimes señcilles é ignocens que les miren? ¿Es licit sentir ab sanch freda com se

desprecia la virtut, se fa la cuantra á l'Iglesia, se posen en ridícul sos sagrats ministres, se tiran p' en terra y no se fa cas de ses coses més santes y divines per por de que no mos tegan per massa bons ó per el temor de pereixer un poch massa beatos? ¿Es lícit donar el tribut al Cesar?

¿Poren mostrar el nom de cristians, assistir á missa els diumenjes y festes de guardar, (encara que sia depressa y sempre distrets) dijunar per la corema, estar assentats á ses confraries, surtir de la Parroquia una volta á l'any; y anar tambe als balls de sala ó fer mansbelletes en els de boleros quant el mon mos convida ó sa temporada ho du; y assistir á ses funcions de teatro prohibides ó prohibidores; y tayá sayos á nostron veynat; y escampar ab llengo metsinada y verinosa s'afronta ó sa calunnia y rebentar ab una paraula al jermá prohisme per els quatre costats? ¿Es lícit donar el tribut al Cesar? Perque la moda, el modo d'esser de la sociedad avuy, sa corrent que duym, par que mos autorisen. ¡Si això se fa; si, així se pensa; si, d'aquesta manera s'obra!

A tots els cristians escrupulosos qui com altres fariseus per porer seguir sa corrent del mon se fan tals y al pareixer tan rahonables preguntes; me pareix que l'Iglesia lo mateix d'altre Cristo á n'aquells desenfreits los pregunta recordatlos son origen y fi: ¿qui sou? ¿d'hont veniu? ¿ahont anau? ¿de qui es sa imatge que duis marcada en el vostro front? Y si com aquells, empagueits han de confessar que son de Deu, com ho demostra sa inteligencia que los fa coneixer y pensar y el cor que los fá sentir y estimar, sentirán també ben clara y potent la veu de Deu y de la seua conciencia no del tot morta qui los dirá: «donau, ydò, al Cesar lo que es del Cesar, y á Deu lo qu'es de Deu.»

Si som de Deu; á Ell mos pertany entregarmós sens reserva de cap casta ab ánima y cos fentli donació de tots els pensaments y de tots els generosos afectes del cor; obeint lo que mos diu, fent lo que mos mana; estimant lo qu'Ell estima y avorrint lo qu'avorreix; no mesclant cols ab caragols, ni encenguent una candela á S. Miquel y perque el mon no tenga res que dir, un altre al qui engrunen sos peus; no, sinó donant á cada ú lo seu, á Deu, tot lo que de justicia li pertoca; s'ánima ab totes ses hermoses potencies y el cos ab tot sos maravellosos sentits; ab una paraula, tot lo que tenim tot lo que som: y al mon, perque es son inimich, la part que li toca; humillacions, desprecis, guerres, oposicions de tota classe, baixeses; ab una paraula, tot lo que com inimich de Deu mereix. Així donarem al Cesar lo qu'es del Cesar y á Deu lo qu'es de Deu.

MOSSEN MANUEL.

NOTICIES HISTÓRIQUES

Any 1530. Dia 11 de Novembre, en el Puig de Santa Magdalena, térme d'Inca, l'aniversari de la fundació del monasteri de religioses gerònimes; per la Mare, Sor Antonia d'Espanya, priora, Sor Francisca Juan, Sor Pereta Damiá, Sor Antonia Oleza, Sor Ursula Reus, Sor Micaela Guaita, Sor Constancia Mascaró y Sor Eulalia Metje, novicia, á las quals se los doná per pare espiritual el V. Toni Bauzá, prevere d'una virtut á tota prova, logrant ab la seua sabia direcció y exemple veure florir ab tota classe de virtuts aquell jardí mistich de Cristo Jesús.

GLOSES DEDICADES

AL Excm. Sr. GOVERNADOR DE BALEARS

D. Rafel Alvarez Sereix (*)

I.

Vuy fer ara una glosada al nostro Governador; per això daumé, Senyor, gracia per ferla acertada, que molt bé la s'ha guanyada governant de lo milló.

L'Excelent Governador á tots els bons aconhorta, perque te voluntat forta de corretjí 'l jugador aplicantli lo rigor de la ley que prou importa.

Encara que natiu sia del terreno alicantí, ab veritat se pot di que 'ls mallorquins aprecia; en l'illa no 's trobaria un que fos més mallorquí.

Ell ha dat nou moviment á la nostra sociedad; si no 's pot di apreciat de tothom generalment, però sols el qui es dolent está d'ell agraviat.

Tothom qui veu atacat un vici seu, s'agravia; es ben ver, la dolentia á l'homo dolent te cegat, y, si obra l'autoritat segons la ley, ell l'odia.

Per això 'l qu' es jugador ó cacique de partit, ó aquelles qui van de nit, no 'l poden veure, senyor; perque 'ls aplica 'l rigor de la ley ab gran profit.

Mes si Deu li dava vida conservantlo en el poder, es de molts aquest parer, que Mallorca mudaria, y ben aviat seria tal com hauria d'esser.

Moltes multes ha posades, qualca cassino tancat; així quedan aviat ses coses ben arreglades; el predicar es de bades; el garrot es ascollat.

Perqu' es dolent y malvat el joch es digne d'horror; si 'l vos mirau ab primor l'hi veureu significat com Cristo va esser tractat en la mort y passió.

L'or simbolisa el valor per qui l'Apostol avar al Bon Jesús va entregar el vespre de Passió: com Judas, el jugador el Bon Jesús vol matar.

Mos fa l'Espasa avinent qu' un escuadró malahit, armat d'espases, de nit va pendre á Jesús rabent; y el jugadó 's tan dolent, que se 'n serveix día y nit.

(*) Per falta de temps no hem pogut publicar les presents gloses, al digníssim Sr. Governador, ab la nota que, si (D. h. v.) sortirà dissapte qui ve.

El *Basto* memoria fa
d' aquella inhumanitat
ab que va esser assotat
Jesús format al pilar:
el jugador sens parar
l' assotà desenfrenat.

En la *Copa* està expresada
la tirania cruel
que l' Autor de terra y cel
va rebre 'n la creu sagrada,
quant per aygo regalada
li daren vinagre y fel.

Si no estás cansada ja
més coses podria di;
pero basta fins aquí,
perque més asunto 'm fa
di les cartes del jugá
que dar la má á un botxí.

¡Que visca en noltros l' amor
á la Lley y á la bondat!
¡Que muyre l' impiedat
y tota mala llavor!
¡Que visca 'l Governador
que á Mallorca Deu ha dat!

ELISABET SANTANDREU Y PROHENS.

II.

La Divina Providencia
el tenga ab la seva má,
y que li vulga donar
llarga vida y permanencia,
brao, justicia y prudencia
per Mallorca governar
y la Moral fer brostar
ab molta de corpulencia.

Sia pel camp de bondat
nigul d' abril abundós
que, plovent bones saós
fassa creixe 'l bon sembrat;
y per l' immoralitat
sia fibló furiós
que s' en duga els jugadors
y els de mala voluntat,
y qued tot net y porgat
y fora males llavós.

[ANTONI VICENS SANTANDREU DE SON GARBETA.]

S' Hort del Rey

MEM llegit la resposta que *L' Intendencia* del Real Patrimoni ha donada á la M. I. N. y L. ciutat de Palma qual Ajuntament, per Agost darrer, li demanava cedís *á precaris*, dit hort; y diu D. Lluís Moreno: que, en les *condicions* per son arrendament, s' han procurat *al vecindario de Palma el solaz y recreo recomendados por la higiene moral y fisica*.

¡.....!

Aquest Senyó Moreno, ben segú ignora quina casta de *moralidad* aprenia el vecindari de Palma en el Teatre-Circo de S' Hort del Rey, assistint á les *zarzuelas verdes* que s' hi davan amb *couplets* contra l' Autoritat relligiosa; amb balls de *Geraldines primé vives*, y ara *cinematografiades*; y, sobre tot, amb *meetings* ahont els *compañeros Iglesias, Quejido y Companyia*, posavan com á pedassos bruts al Govern constituit y á la Monarquia.....!

Respecte de s' higiene física, se deü referir an es *caballitos del tio Vivo*, y an es Velódromo.....

Vols' en aná á fregi ous de lloca el senyó Moreno, Intendent, amb s' higiene *moral y fisica* que mos han procurat dins S' Hort del Rey, excuses,

segons diuen, de sostenir *el Culto á sa Capella de Palacio*.....

Y lo pitjó es que ara s' hi alsa un teatro amb *condicions* de permanencia que *al terminar el vigente contrato* (per sis anys) *por equidad* segurament dita Intendencia no podrá satisfer els desitjos del nostre Ajuntament.

Bé es vé que aquest se merexia tal desaire, per haver deixat corre deü ó onse anys desde que *acordá* alsar el monument á Ramón Lull, dins s' Hort del Rey, prèvia petició de permís á la Regenta. Llavo no ecistian convenis formals que le hi impedissin.

Ara resulta tard, é innecessari ja que se tracta d' alsar dit monument dalt es puig de Randa.....

Pero: y els Senyors de la Sala gignoran que existeix un plá d' axamplament del Carrer de la Marina, en rahó del cual, pot invocarsé la lley de Expropiació forcosa, y ocupar, (pagant) del Hort del Rey, lo que sia necessari per vía pública?

Sols á Palma de Mallorca se solen fer ses coses tard y malament.

En conmemoració d' aquesta capiterra que los ha tocat pegar (en nom de la M. I. N. y L. ciutat per ells representada) á D. C. Abrines y á D. F. Estades, s' hauria de posar una gran *PLANCHA* en es cantó de s' Hort del Rey que digués:

Aquí se procura el solaz y recreo, al vecindario, tan recomendado por la higieue moral y fisica.

Axó sens perjudici de votar, en la pròxima sessió, que del capítol d' *imprevists* se compri un aumut de panetets de mort per repartí als Senyors Diputats á Corts mallorquins, en mostra d' agrahiment per lo que s' hajin interessats en la pretensió tan *favorablement* despatxada.

Un altre día parlarém del *Bosque de Bellver*.

VERAMITA.

Circular

L' Excm. Sr. Governador d' aquesta Provincia la publicá fa dies, y per falta de lloch encara no l' haviam dada á coneixer als nostros lectors.

Veis aquí lo que diu:

1.º Que no deben tolerarse más entierros civiles que los de los cadáveres á que la autoridad eclesiástica haya denegado sepultura en lugar sagrado sin que sea motivo bastante para permitirlos el de que los padres, esposos, hijos, hermanos ú otros parientes del fallecido, aleguen la profesión de diversas creencias si no prueban debidamente la voluntad espresa del finado por medio de testamento ú otro documento perfectamente legal.

2.º Los párvulos que fallezcan bautizados no pueden ni deben ser enterrados civilmente, porque á la Iglesia compete exclusivamente conducirlos al cementerio y darles sagrada sepultura.

3.º Los Sres. Alcaldes no expedirán autorización alguna de sepelio interín no se les exhiba la licencia del Juez municipal y la de la autoridad eclesiástica y los encargados del cementerio no permitirán la inhumación sin la presentación de los referidos permisos.

4.º Que para los enterramientos de los que mueran fuera de la religión católica debe designarse el trayecto más corto para la conducción de sus cadáveres al cementerio á ellos destinado, evitándose muy especialmente que los entierros civiles se conviertan en manifestación pública de hostilidad á la religión del Estado.

5.º Siendo por lo comun, los enterramientos

civiles verdaderas manifestaciones, quedan sujetos á lo prescrito en la vigente ley de Reuniones, debiendo en su consecuencia solicitar el oportuno permiso de la autoridad encargada de sostener el orden, para poder verificarse.

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

Dia 5.—Dilluns.—S. Zacarias prof. y Sta. Isabel pares del Bautista.
Dia 6.—Dimars.—S. Lleonart ab, y conf.
Dia 7.—Dimecres.—S. Rufo y S. Florenci bisbes y cfrs.
Dia 8.—Dijous.—S. Sinforiá mrs.
Dia 9.—Divenres.—S. Teodoro mr.
Dia 10.—Dissapte.—S. Andreu Avelino cfr.
Dia 11.—Diumenje.—✠ El Patrocini de Ntra Seynora.

FOLKLORE MALLORQUI

ADAGIS AB QUI

(Continuació)

Qui fa lo que vol, no fa lo que deu.
Qui s' arrufa, es fret el se menja.
Qui parla en públich, te molts de censors.
Qui guarda, troba.
Qui á trenta anys no ha cobrat seny, jamay en cobrará.
Qui está ferit d' ala qu' esperoneig.
Qui 's posa allá hont no 'l demanan, paga cinch sous.
Qui te quatre y gasta cinch, bossa no ha menester.
Qui no menja no pot fer feyna.
Qui va totsol fa de son prou.
Qui 's menja ses flors qu' es menji ses agostenques.
Qui es cavaller duga guants.
Qui més fa, manco guanya.
Qui manlleva y torna de lo seu viu.
Qui te ollas prest te tests.
Qui te fam somia truytes.
Qui se posa amb bestia no 'n pot haver sinó cosses.
Qui te amichs en cort guanya el plet.
Qui va á missa no pert temps.
Qui va ab un coix, al cap del any ho son tots dos.
Qui mal anda mal acaba.
Qui riu sensa motiu fa riure de grosser.
Qui parla molt alguna cosa acerta.
Qui no pot pegar á n' es clau pega á sa ferradura.
Qui s' aixeca dematí, p... allá hont vol.
Qui posa ses estovayes du sa post al forn.
Qui no vol pois que no vaja á s' era.
Qui assembla á los seus no fa tòrt á ningú.
Qui te sa coua de paya prest la s' encen.
Qui te un mal y s' hi dona, en té dos.
Qui te el treball que tenga el profit.
Qui te el profit, que tenga el treball.
Qui es amich d' es sonador balla sa primera.
Qui otorga el penjan.
Qui está be que no 's moga.
Qui 't vol mal te farà riure y qui 't vol bé 't farà plorar.
Qui fa de valent heu paga.
Qui fa feyna en diumenje el dimoni la se menja.
Qui fa feyna en diumenje no fa cases amb arch.
Qui no parla Deu no l' ou.
Qui bat prest, bat de franch.
Qui fa un erro y pot, y no 'n fa altre perdonauli sa feta.
Qui te fills es molt just qu' apleg.
Qui no te cap que tenga cames.
Qui diu mal de s' ase, aquell lo compra.

Qui te roba prest te padassos.
Qui de roba d' altri se vest en mitx de plassa lo despuyan.
Qui quant pot no vol, quant vol no pot.
El de la tercera secció, que no tenen rima ni comensan ab *qui* son els sigüents:
Aquell está sa *qui* va pes pla.
A sa casa de la bona ventura *qui* no hi es, no hi fa fretura.
A mitjan dinar *qui* no te llesques, s' en fa.
Visca *qui* guanya.
A *qui* cualca, no li digues: servêt.
A n' á *qui* mala fama te, no acompanyis ni vulgar bé.
En terra de cegos *qui* te un uy es el rey.
En les obres y en la fe se coneix *qui* amor te té.
Prest moriré *qui* no hu veurá.
A n' a *qui* no vol brou set escudelles.
Ningú parla de mal més qu' el *qui* en fa.
A la taula del Abat *qui* no hi va no hi es contat.
Tant se pert el *qui* sab massa, com el *qui* sab massa poch.
No hi ha millor esgotsí qu' el *qui* es estat bandetjat.

(Seguirá.)

S. ELVIRO MÁS.

ENTRETENIMENTS

SOBRE ANAGRAMATICH

A n' Elviro Más

Rua d' Ulech

Ab aquestes lletres, suprimintne una, compondre una firma pseudonim que surt damunt aquest setmanari.

TRIANGUL

.
.
.
.
.
.

Sustituir els punts amb lletres que lletgides de través y diagonalment digan: sa primera un llinatge; sa segona un nom propi de dona; sa tercera un animal; sa quarta un accident; sa quinta per l' horta; sa sexta lo que tenim tots; y sa séptima un número romá.

(Sas solucions en el número próxim).

MESTRE FORNARI

PESSA AMB UN ACTE Y EN VERS MALLORQUI POPULAR
PER

Pere d' Alcántara Peña

D' aquesta chistosa comedieta n' hi ha exemplars venals á s' imprenta d' en Jusep Mir, Cadena de Cort, número 11.

PREU DEL EXEMPLA—2 REALS

Imprenta de José Mir.—1900